

UCHWAŁA Nr VI/28/ 2011
Rady Gminy w Wadowicach Górnych
z dnia 31 marca 2011 roku
w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w
Rodzinie na lata 2011 - 2015

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U.z 2001 r. Nr 142,poz.1591 z późn. zm.) oraz art.6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493) uchwała się, co następuje

RADA GMINY
p o s t a n a w i a , co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały zleca się Wójtowi Gminy w Wadowicach Górnych.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W
RODZINIE NA LATA
2011–2015

WSTĘP

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Wadowice Górne na lata 2011 – 2015.**

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa, powodujące cierpienie i szkody”. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** – to ciągle nie zaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osoba nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Wadowice Górne ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2010–2015. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Podstawa prawna Programu.

1. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.)
3. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
4. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9 poz. 59 z późn. zm.)

5. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88 poz. 553 z późn. zm.)
6. Ustawę z dnia 6 czerwca 2007 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. Nr 89 poz. 555 z późn. zm.)

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Wadowice Górne

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31.12.2010r. Gmina Wadowice Górne liczy 7 432 mieszkańców.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że na dzień 31.12.2010r. 20,71% ludności gminy korzysta z zasiłków pomocy społecznej.

Rodziny, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej, znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z różnych przyczyn. Wśród tych przyczyn (dysfunkcji) wymienić należy przede wszystkim: ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm oraz trudności w adaptacji społecznej osób po opuszczeniu przez nich zakładu karnego. Zauważyć należy, że w wielu rodzinach występuje więcej niż jedna dysfunkcja. Wśród rodzin objętych pomocą są również rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z kilku przyczyn – są więc rodzinami wielo problemowymi.

Ponad 66 % ogółu rodzin korzystających z pomocy to rodziny ubogie. W rodzinach tych żyje ponad 70 % ogółu osób w rodzinach objętych pomocą materialną. Drugą w kolejności dysfunkcją występującą w rodzinach jest bezrobocie. Dysfunkcja ta dotyczy prawie 42 % rodzin objętych pomocą i ponad 41 % ogółu członków rodzin – klientów pomocy społecznej. Znaczącym problemem w gminie Wadowice Górne jest również długotrwała lub ciężka choroba, która dotyczy ponad 39 % rodzin – klientów pomocy społecznej. Ważną kwestią jest również niepełnosprawność, która jest przyczyną trudnej sytuacji życiowej ponad 27 % rodzin będących klientami pomocy

społecznej. Kolejnym problemem kwalifikujących rodziny do przyznania pomocy to bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, problem ten z roku na rok pogłębia się i obecnie dotyczy prawie 37 % ogółu rodzin korzystających z pomocy w tym w większości to rodziny wielodzietne. Ponad 15 % rodzin korzystało z pomocy społecznej z tytułu ochrony macierzyństwa, szczególnie w rodzinach wielodzietnych. Problem alkoholizmu w rodzinach utrzymuje się na podobnym poziomie i obejmuje około 2 % rodzin objętych pomocą (dane-Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wadowice Górne na lata 2009 – 2015)

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2009 przeprowadzonych zostało 20 interwencji domowych. W tym okresie założono 14 „Niebieskich Kart”. Natomiast w 2010r. przeprowadzono 24 interwencji domowych i założono 16 „Niebieskich Kart”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 01.01.2010r. do 31.12.2010r. było 6 zgłoszeń, 5 osób podjęło leczenie odwykowe.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach. Osoby krzywdzone niejednokrotnie ukrywają problem, ponieważ się go wstydzą. Może częściej sytuacje przemocy w rodzinie ujawniają się w mieście, ale dlatego, że jest bardziej anonimowe. Na wsi też istnieje przemoc, ale tam ludzie bardziej się wstydzą, wszyscy się znają i nie chcą, żeby sąsiedzi wiedzieli, że policja czy pracownicy socjalni z Ośrodka Pomocy Społecznej przyjechali z interwencją. Ponadto bardzo dużą blokadą w informowaniu o przemocy są wciąż funkcjonujące, zwłaszcza na wsi, mity na temat przemocy w rodzinie. Najbardziej powszechnym jest stwierdzenie, że przemoc w rodzinie to sprawa prywatna i nikt nie powinien się wtrącać do tego w jaki sposób małżonkowie rozwiązują swoje problemy, kobieta musiała sobie na to zasłużyć. Ponadto błędne jest twierdzenie, że przemoc występuje wyłącznie w rodzinach z marginesu społecznego. Tutaj nie ma reguły, przemoc po prostu istnieje, zjawisko przemocy można spotkać w różnych domach. Ofiarami przemocy mogą być ludzie pochodzący

z wszystkich warstw społecznych, w różnym wieku i żyjący w różnych środowiskach. Określenie przemocy stosujemy zarówno do znęcania się w sposób fizyczny, jak również do maltretowania psychicznego, którego ludzie nie identyfikują z przemocą. Dlatego też nie jest ona zgłaszana najczęściej z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Dlatego też ważnym jest zmiana postaw i świadomości społeczności naszej gminy w zakresie problemów osób krzywdzonych oraz przełamanie stereotypów utrudniających zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy.

II. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wadowice Górne,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Wadowice Górne,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2013, Rzeszów 2010
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wadowice Górne na lata 2009 - 2015,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2011

V. Zasoby Gminy Wadowice Górne w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
  - Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - Komenda Policji,
  - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - Placówki oświatowo-wychowawcze,
  - Zakład Opieki Zdrowotnej,
  - Stowarzyszenia,
  - Parafie.

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak na terenie gminy specjalistów: psycholog, psychoterapeuta, prawnik,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna.

VIII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wadowice Górne

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Gminy Wadowice Górne

2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Wójt Gminy Wadowice Górne

3. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,

- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

Podmioty realizujące działanie:

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,

4. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- szkolenia na temat przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nie agresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców gminy,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- placówki oświatowo-wychowawcze,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Stowarzyszenia.

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Mielcu o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
  - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
  - udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,

- udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny, w tym grypy robocze,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Przedstawiciele oświaty,
- Przedstawiciele ochrony zdrowia.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Policja,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Sprawozdawczość

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach Górnych do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Wadowice Górne, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.